

Ради України. Законодавство України. – Режим доступу до документа: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/page>;

3. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 07.07.2010 № 2453-VI [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України. – Режим доступу до документа : [http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=2453-17\\$](http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=2453-17$).

4. Чундак М. В. Реалізація права на правову допомогу в господарському процесі. Відшкодування витрат на правову допомогу / М. В. Чундак // Часопис Академії адвокатури України. – № 12 (3,2011). – С. 2 – 5;

5. Чапля О. М. Процесуальне становище адвоката у господарському судочинстві [Електронний ресурс] / О. М. Чапля // Офіційний сайт ООО "Юридическое агентство "С.В.С.". – Режим доступу : http://barrister.od.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=16:2011-03-2716-13-42&catid=2:2011-03-25-09-00-39&Itemid=18. – Назва з титулу екрана.

6. Коваленко Т. С. Дисциплінарна відповідальність адвокатів : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.10 / Коваленко Тетяна Сергіївна. – К., 2010. – 243 с.

7. Блажко Р. Відшкодування оплати послуг адвоката у господарському процесі / Р. Блажко // Офіційний сайт юридического портала Pravotoday.in.ua. – Режим доступу : <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-9/>. – Назва з титулу екрана.

8. Про деякі питання практики застосування розділу VI Господарського процесуального кодексу України : Роз'яснення Вишого арбітражного суду України від 04.03.1998 № 02-5/78 Документ v5_78800-98, поточна редакція [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України. – Режим доступу до документа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v5_78800-98.

УДК 347.963 (477)

**ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ
ПРОКУРОРА І СЛІДЧОГО СУДДІ
У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ**

А.В. Лапкін

Розглядаються питання співробітництва прокурора і слідчого судді в кримінальному провадженні у функціональному, процесуальному та організаційному аспектах. Виявляються проблеми нормативного врегулювання вказаних питань. Формулюються пропозиції щодо удосконалення порядку взаємодії прокурора і слідчого судді.

Ключові слова: *прокурор, нагляд, кримінальне переслідування, процесуальне керівництво, досудове розслідування.*

Рассматриваются вопросы сотрудничества прокурора и следственного судьи в уголовном производстве в функциональном, процессуальном и организационном аспектах. Выявляются проблемы нормативного урегулирования указанных вопросов. Формулируются предложения относительно усовершенствования порядка взаимодействия прокурора и следственного судьи.

Ключевые слова: *прокурор, надзор, процессуальное руководство, уголовное преследование, досудебное расследование.*

Questions of cooperation of the prosecutor and the investigative judge in criminal proceedings in functional, procedural and organizational aspects are considered. Problems of standard settlement of the specified questions come to light. Offers concerning improvement of an order of interaction of the prosecutor and the investigative judge are formulated.

Key words: *prosecutor, supervision, procedural management, criminal prosecution, pre-trial investigation.*

Значний вплив на процесуальний статус прокурора у кримінальному провадженні справила поява нового суб'єкта, уповноваженого здійснювати судовий контроль за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні, а саме слідчого судді. Надання останньому широких повноважень щодо контролю за законністю досудового розслідування ставить питання про їх співвідношення із повноваженнями прокурора у цій сфері, що визначає актуальність вказаних питань.

Проблематика участі прокурора у кримінальному провадженні була предметом дослідження таких учених, як П.М. Каркач, М. В. Косюта, Н. В. Марчук, В. М. Юрчишин та ін. Інститут слідчих суддів, в свою чергу, досліджували В. Д. Бринцев, Ю. В. Скрипіна, О. Г. Шило та ін. Проте, попри те, що взаємодія прокурора та слідчого судді викликає ряд ускладнень на практиці, самостійне комплексне дослідження цих питань у вітчизняній юридичній науці досі не провадилася.

Метою даної статті є теоретичне дослідження проблем взаємодії прокурора і слідчого судді відповідно до положень нового Кримінального процесуального кодексу України та з урахуванням практики його застосування.

Як відомо, при запровадженні інституту слідчого судді український законодавець використав іноземний досвід його функціо-

нування, який, зокрема, має місце у деяких державах континентальної правової системи: у Франції, Бельгії, Швейцарії, ФРН, Італії тощо. Разом з тим, одноманітної моделі слідчих суддів у вказаних країнах не існує. Приміром, у Швейцарії діють спеціальні суди з питань заходів процесуального примусу, уповноважені давати розпорядження про взяття під варту, а також санкціонувати продовження заходів процесуального примусу (ст. 18 КПК Швейцарії)¹. У Ліхтенштейні при розподілі справ у суді призначаються один або кілька одноосібних суддів в якості слідчих суддів, які здійснюють слідство. Проте їх призначення полягає саме у розслідуванні злочинів, і у цьому відношенні вони перебувають у деякій процесуальній залежності від прокурора. Так, виходячи із § 21а КПК Ліхтенштейна, прокурор уповноважений проводити дізнання за допомогою діяльності слідчого судді з метою отримання необхідних вихідних даних в якості приводу для кримінального провадження проти конкретної особи. Відповідно до § 22 КПК Ліхтенштейна, якщо прокурор після перевірки заяви або процесуальних документів, отриманих під час проведеного з його ініціативи дізнання не знаходить достатніх підстав для початку кримінального провадження по відношенню до конкретної особи, він повідомляє про це слідчого суддю, який у цьому випадку повинен припинити дізнання і негайно звільнити взятого під варту обвинуваченого².

Таким чином, в одних державах слідчі судді мають контрольні, а в інших – слідчі функції. Оскільки в більшості держав світу органом, який здійснює кримінальне переслідування, що включає діяльність по викриттю і обвинуваченню особи у вчиненні кримінального правопорушення, є прокуратура (це підтверджується у п. 2 Рекомендації R (2000) 19 Комітету Міністрів державам-членам Ради Європи щодо ролі державного обвинувачення в системі кримінального правосуддя від 6 жовтня 2000 р.³), то залежно від обсягу і спрямованості повноважень слідчих суддів і залежить та чи інша модель їх взаємодії із органами прокуратури.

¹ Трефілов А. А. Уголовно-процессуальный кодекс Швейцарии от 5 октября 2007 года / А. А. Трефілов. – М. : ООО "НИПКЦ Восход-А", 2012. – С. 20.

² Трефілов А. А. Уголовно-процессуальный кодекс Лихтенштейна: комментарий и перевод / А. А. Трефілов. – М. : ООО "НИПКЦ Восход-А", 2012. – С. 26-27.

³ Лапкін А. В. Правові основи прокурорської діяльності : наук.-практ. посіб. / А. В. Лапкін ; за ред. П. М. Каркача. – 2-ге вид., змінене і допов. – Х. : Право, 2013. – С. 52-53.

Основне призначення слідчого судді у кримінальному провадженні України – це захист прав і законних інтересів учасників кримінального провадження. Такого висновку дозволяє дійти положення п. п. 18 ст. 3 КПК України, відповідно до якого слідчий суддя – це суддя суду першої інстанції, до повноважень якого належить здійснення у порядку, передбаченому цим Кодексом, судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні, та у випадку, передбаченому статтею 247 КПК України, – голова чи за його визначенням інший суддя Апеляційного суду Автономної Республіки Крим, апеляційного суду області, міст Києва та Севастополя.

За функціональним характером діяльність слідчого судді є засобом реалізації судового контролю. Так, Ю. В. Скрипіна наголошує, що діяльність слідчого судді не є правосуддям, оскільки з нею не пов'язане вирішення основного питання про винність або невинність особи¹. Окремі дослідники навіть виділяють вирішення питань щодо можливості (необхідності) застосування до особи заходів процесуального примусу чи провадження окремих слідчих та оперативно-розшукових дій, що обмежують конституційні права та свободи людини, а також розгляд і вирішення скарг на дії (бездіяльність) прокурора та органів досудового розслідування, і надання висновку щодо їх законності та обґрунтованості в якості окремої функції судової влади². Можна зробити висновок, що з появою фігури слідчого судді вказана функція судової влади у кримінальному провадженні інституалізувалася в особі конкретного судді, на якого покладені відповідні повноваження.

З урахуванням викладеного, складний і багатоаспектний характер взаємодії прокурора та слідчого судді дозволяє розглядати її у кількох вимірах: (1) функціональному – через виконання покладених на цих суб'єктів функцій, відповідно судового контролю і прокурорського нагляду; (2) процесуальному – через меха-

¹ Скрипіна Ю. В. Функції слідчого судді у кримінальному процесі за проектом КПК України / Ю. В. Скрипіна // Питання боротьби зі злочинністю. – 2006. – Вип. 11. – С. 167.

² Організація судових та правоохоронних органів: підруч. для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. / І. Є. Марочкін, Н. В. Сібільова, В. П. Тихий та ін.; за ред. І. Є. Марочкіна і Н. В. Сібільової. – 2-е вид., переробл. і доповн. – Х.: Одиссей, 2011. – С. 35.

нізм реалізації їхніх повноважень, який є цілісним і взаємодоповнюючим; (3) організаційному – через співробітництво відповідних посадових осіб прокуратури і суду, наділених встановленою законом компетенцією: слідчого судді, обраного зборами суддів, та прокурора-процесуального керівника досудовим розслідуванням.

У функціональному вимірі слідчий суддя і прокурор виконують різні функції, які, проте, об'єднані спільною спрямованістю на досягнення завдань кримінального провадження, визначених у ст. 2 КПК України як захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура. Як справедливо відзначає Ю. Сапельнікова, захист прав і свобод громадян, а також демократичного устрою держави як єдиного цілого є спільним завданням і органів нагляду, і судової влади, а відмінність цих інститутів полягає у тому, що свою роль вони виконують різними способами¹.

Проте, якщо загальні завдання для них співпадають, то конкретні різняться. Так, сутність діяльності прокурора у кримінальному провадженні визначає здійснення ним нагляду за законністю досудового розслідування у формі процесуального керівництва. Це означає, що прокурор не лише повинен забезпечити законність досудового розслідування, але й належне його спрямування та ефективне здійснення, керуючись, зокрема, й вимогою доцільності. Натомість конкретне завдання слідчого судді у кримінальному провадженні – це здійснення судового захисту прав, свобод і законних інтересів осіб, які беруть участь у кримінальному процесі, та забезпечення тим самим законності провадження на досу-

¹ Сапельнікова Ю. Співвідношення судового контролю з прокурорським наглядом на досудовому розслідуванні кримінального процесу України / Ю. Сапельнікова // Сучасний вимір держави та права. - Миколаїв : Іпівон, 2008. - С. 468.

дових стадіях¹. Жодних додаткових завдань на слідчого суддю не покладається, тому рух кримінального провадження, його результати і перспектива слідчого суддю не обходять. В цьому розумінні завдання прокурора у кримінальному провадженні є ширшими, ніж слідчого судді, оскільки він повинен забезпечити не лише захист прав особи, а й швидке, повне та неупереджене розслідування та притягнення винного до відповідальності тощо.

У процесуальному вимірі діяльність слідчого судді і прокурора має розглядатися як цілісний механізм прийняття відповідних процесуальних рішень, які створюють загрозу порушення прав і законних інтересів особи. До таких випадків, зокрема, належать клопотання до слідчого судді: 1) щодо вирішення питання про речові докази у випадках, визначених пп. 2-4 ч. 6 ст. 100 КПК України; 2) про застосування окремих заходів забезпечення кримінального провадження, а саме: тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом (ст. 150 КПК України); відсторонення особи від посади (ст. 155 КПК України); про тимчасовий доступ до речей і документів (ст. 160 КПК України); про арешт майна (ст. 171 КПК України); про застосування запобіжних заходів (ч. 4 ст. 176 КПК України); про дозвіл на затримання з метою приводу (ст. 188 КПК України); про застосування запобіжного заходу після затримання особи без ухвали про дозвіл на затримання (ст. 192 КПК України); про продовження строку тримання під вартою (ст. 199 КПК України); про зміну запобіжного заходу (ст. 200 КПК України); 3) про проведення слідчих дій: обшуку (ч. 3 ст. 234 КПК України); слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи (ч. 5 ст. 240 КПК України); 4) про проведення негласних слідчих (розшукових) дій (ч. 3 ст. 246 КПК України); 5) різновидів втручання у приватне спілкування (ст. 258 КПК України); обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ч. 4 ст. 267 КПК України); установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК України); спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 269 КПК України); аудіо-, відеоконтроль місця (ст. 270 КПК України); контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України); виконан-

¹ Шило О. Г. Теоретико-прикладні основи реалізації конституційного права людини і громадянина на судовий захист у досудовому провадженні в кримінальному процесі України [Текст] / О. Г. Шило. - Х. : Право, 2011. - С. 225.

ня спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК України); негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК України) тощо.

Як слушно зауважує Н. В. Марчук, особливістю при цьому є те, що у цих випадках має місце "кількохступенева" конструкція прийняття рішення: спершу воно ініціюється органом досудового розслідування, потім приймається прокурором, після чого, у визначених законом випадках, вноситься на розгляд суду. В останньому разі, прокурор виступає своєрідним "посередником" між судом і слідчим при його прийнятті¹. Також необхідно звернути увагу, що КПК України не передбачає можливості внесення слідчим на розгляд слідчого судді відповідних питань всупереч позиції прокурора або в обхід його волевиявлення. Тож, з урахуванням того, що слідчий в ряді випадків виступає факультативним суб'єктом прийняття даного рішення, оскільки відповідне клопотання до слідчого судді може ініціюватися безпосередньо прокурором, останнього, на наш погляд, не можна вважати "посередником", а, навпаки, слід розглядати як основного суб'єкта прийняття відповідного рішення поряд зі слідчим суддею.

При цьому, з одного боку, діяльність слідчого судді по розгляду відповідного клопотання можна вважати перевіркою стадією прийняття такого рішення, а з іншого – засобом захисту прав особи при його прийнятті. Крім того, необхідно враховувати, що в особі слідчого судді судова влада від імені держави надає волевиявлення на обмеження конституційних прав особи, зокрема на свободу та особисту недоторканність, таємницю спілкування, невтручання в особисте життя та ін. Проте, враховуючи, що будь-якому розгляду слідчим суддею цього питання передують попередні його вирішення прокурором, і представник судової влади позбавлений ініціативи щодо визначення меж його вирішення, можна вести мову про виключну роль прокурора у всіх вказаних випадках здійснення попереднього судового контролю за законністю вчинення процесуальних дій: прокурор вирішує питання

¹ Марчук Н. В. Організаційно-правові основи діяльності прокурора у досудовому кримінальному провадженні: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10 / Марчук Наталія Василівна. - Х., 2012. - С. 122.

про внесення клопотання на розгляд слідчого судді, визначає межі його розгляду, підтримує клопотання перед слідчим суддею і наглядає за законністю виконання прийнятого слідчим суддею з цього питання рішення.

Дещо інша модель втілена законодавцем при розмежуванні повноважень прокурора і слідчого судді в частині вирішення скарг на незаконні рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування та прокурора. Так, прокурор позбавлений обов'язку розглядати і вирішувати такі скарги, за винятком оскарження недотримання розумних строків відповідно до ст. 308 КПК України, а вирішення всіх інших скарг віднесено до компетенції слідчого судді та суду. На думку дослідників, вказана конструкція має неабияке практичне значення, оскільки позбавляє процедуру оскарження процесуальних рішень певної невизначеності, а слідчі підрозділи і прокуратуру – зайвої завантаженості, яка відволікає їх від основних функцій з розслідування кримінального правопорушення¹.

Однак, на наш погляд, зосередження розгляду всього масиву скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування у слідчого судді не є доцільним. Це створить надмірне навантаження на слідчих суддів, призведе до затримок у розгляді і вирішенні скарг, вимагатиме від слідчих суддів досконалого знання матеріалів кримінального провадження, а також створює загрозу обвинувального ухилу з їх боку, оскільки оскарження таких рішень, як закриття кримінального провадження, відмова у визнанні потерпілим, відмова у задоволенні клопотання про проведення слідчих (розшукових) дій тощо передбачають зайняття слідчим суддею при їх розгляді відповідної позиції на стороні обвинувачення або захисту. Крім того, такий порядок видається інструментально неефективним, оскільки усунення встановлених слідчим суддею порушень вимагатиме наступного звернення до прокурора або керівника органу досудового розслідування, в межах компетенції яких це знаходиться.

В цьому відношенні постає, зокрема, питання, як діяти прокуророві у разі надходження до нього скарги на незаконні рішен-

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. Т. 1 / О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін. : за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. - Х. : Право, 2012. - С. 733.

ня, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування. З одного боку, він, як процесуальний керівник досудового розслідування, керуючись закріпленим у п. 4 ч. 1 ст. 6 Закону України "Про прокуратуру" принципом обов'язкового реагування на порушення закону, від кого б вони не виходили, зобов'язаний вжити заходів до перевірки викладених фактів і вжиття заходів реагування у разі встановлення порушення. З іншого боку, він обмежений процесуальною компетенцією слідчого судді, а також положеннями ч. 1 ст. 12 Закону України "Про прокуратуру", відповідно до яких прокурор розглядає скарги про порушення прав громадян та юридичних осіб, крім скарг, розгляд яких віднесено до компетенції суду. В таких умовах невизначеності прокурор позбавлений можливості оперативного відреагувати і усунути порушення закону наданими йому владно-розпорядчими повноваженнями, що не можна вважати задовільним.

Загалом, розвиваючи думку про частковий перерозподіл повноважень між прокурором і слідчим суддею на користь розширення сфери судового контролю і одночасного звуження сфери прокурорського нагляду, який відбувся у зв'язку із набранням чинності новим КПК України¹, зауважимо, що мова має вестися не про законність досудового розслідування загалом, а конкретно про забезпечення прав і законних інтересів особи у досудовому розслідуванні. В цьому аспекті необхідно підтримати погляди Л. Давиденка та В. Куца щодо того, що судовий контроль на досудовому слідстві повинен не замінити прокурорський нагляд, а доповнити його, ставши додатковою гарантією прав і законних інтересів людини, яка потрапила в орбіту кримінального процесу². При цьому діяльність слідчого судді не повинна розглядатися як виключний засіб захисту прав особи, оскільки це обмежує її правомірні можливості для забезпечення своїх прав. Таким чином, про-

¹ Лапкін А.В. Взаємодія прокурора з іншими учасниками кримінального провадження / А. В. Лапкін // Збірник тез доповідей та наукових повідомлень учасників всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та здобувачів 13 листопада 2012 р. / За заг. ред. А. П. Гетьмана. - Харків : НУ "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого, 2012. - С. 162.

² Давиденко Л. Кримінальне переслідування як форма прокурорської діяльності у сфері протидії злочинності / Л. Давиденко, Л. Куц // Вісник Академії прокуратури України. - 2007. - № 1. - С. 89.

блеми оптимізації співвідношення повноважень прокурора і слідчого судді потребують виваженого вирішення.

В організаційному аспекті важливим є налагодження співробітництва між слідчими суддями і прокурорами, які здійснюють процесуальне керівництво досудовим розслідуванням. Найважливішою його характеристикою має бути оперативність, проблеми у досягненні якої зумовлені значним обсягом навантаження на прокурорів та слідчих суддів. При цьому необхідно враховувати співвідношення між чисельністю слідчих, прокурорів-процесуальних керівників та слідчих суддів, а також кількість кримінальних проваджень в межах території відповідної судової юрисдикції. Враховуючи, що на одного прокурора-процесуального керівника припадає в середньому близько п'яти слідчих, у провадженні яких знаходиться кілька десятків кримінальних проваджень, а один слідчий суддя розглядає клопотання, які надходять від декількох прокурорів (зазвичай трьох-чотирьох), навантаження на слідчих суддів видається надмірним, що може призводити до негативних проявів у їх роботі.

З одного боку, швидкий розгляд відповідних клопотань можливий за рахунок формального ставлення слідчих суддів до покладених на них завдань, коли вони автоматично затверджуватимуть клопотання прокурора без з'ясування реального стану справ щодо захисту прав і свобод учасників кримінального провадження. З іншого боку, намагання слідчих суддів повно і всебічно вивчити те чи інше питання, яке вимагає їхнього вирішення, вестиме до затримок у розгляді, невиправданих втрат часу, які, враховуючи попередній характер судового контролю, можуть вкрай негативно позначитися на результатах досудового розслідування. В цих умовах ефективність діяльності інституту слідчих суддів може бути поставлена під сумнів як така, що не створює додаткових надійних гарантій захисту прав особи у досудовому розслідуванні, проте в ряді випадків гальмує нормальний його хід.

Перша практика застосування нового КПК України засвідчила значну кількість клопотань, що надходять на розгляд слідчих суддів. Приміром, у грудні 2012 року до них загалом надійшло 949 клопотань про застосування запобіжних заходів, із яких у 121 було відмовлено. Крім того, прокурорами взято участь у розгляді слід-

чим суддею 115 скарг на незаконні рішення, дії та бездіяльність органів досудового розслідування¹. В кілька разів більшою була кількість поданих до слідчих суддів клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, а також про проведення негласних слідчих дій тощо. Думається, що вказані показники, співставлені із загальною чисельністю слідчих суддів, мають бути враховані при виробленні пропозицій щодо корегування кількості представників цього інституту.

Враховуючи зазначене, представники як прокуратури, так і судової влади повинні усвідомлювати, що їхня діяльність у кримінальному провадженні є взаємообумовленою і взаємозалежною. На прокурора як керівника досудового розслідування, відповідально за додержання розумних строків, законність і обґрунтованість процесуальних дій та рішень, який в той же час безпосередньо взаємодіє зі слідчим суддею з усіх питань, що лежать у сфері його компетенції, покладається завдання налагодити безперебійну взаємодію зі слідчим суддею, забезпечувати своєчасне і повне представлення на його розгляд необхідних даних, які б дали змогу однозначно вирішити відповідне питання без затримок і зволікань. Важлива роль у цьому належить також керівникові відповідного органу прокуратури та голові суду, які мають створити належні умови для злагодженого співробітництва своїх підлеглих, вирішувати ускладнення організаційного характеру, пов'язані із необхідністю розгляду відповідних питань у вихідні, святкові та неробочі дні, корегування їхніх робочих графіків, документообігом тощо. В підсумку від цього залежить не лише ефективна робота прокуратури і суду, а й загальне виконання завдань кримінального провадження.

УДК 347.451.47

О.Л. Дзюбенко

■ **ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДОГОВОРУ
ПРО НАДАННЯ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ
(ПРАВОВОЇ ПОСЛУГИ)**

На підставі аналізу чинного законодавства досліджуються істотні умови та сторони договору про надання правової допомоги (правової послуги) та формулюється визначення договору про надання право-

¹ Звіт про роботу прокурора за грудень 2012 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>. - Заголовок з екрана.